

Vzpomínka na Jiřího Kovandu

In memory of Jiří Kovanda

LUCIE JUŘIČKOVÁ¹ & KAREL ŽÁK²

¹Katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta UK, Viničná 7, CZ-128 44 Praha 2, e-mail: lucie.jurickova@seznam.cz,
 <https://orcid.org/0000-0001-5163-1222>

²Geologický ústav AV ČR, v. v. i., Rozvojová 269, CZ-165 00 Praha 6, e-mail: zak@gli.cas.cz

JUŘIČKOVÁ L. & ŽÁK K., 2020: Vzpomínka na Jiřího Kovandu [In memory of Jiří Kovanda]. – Malacologica Bohemoslovaca, 19: 61–70. Online serial at <<http://mollusca.sav.sk>> 13-Sep-2020.

This contribution introduces a profile of the Czech geologist and Quaternary malacologist doc. RNDr. Jiří Kovanda, CSc., who passed away 12th August 2020. A bibliography of his abundant work (yrs 1951–2019) is also included.

Key words: biography, bibliography, malacologist

Dne 12. srpna letošního roku nás opustil geolog, paleontolog a kvartérní malakozoolog doc. RNDr. Jiří Kovanda, CSc. Narodil se 28. ledna 1935 v Praze.

Na osudy Jiřího Kovandy a jeho celoživotní zájem o vědu a zejména vědy přírodní měli samozřejmě velký vliv jeho rodiče a prostředí, ve kterém vyrůstal, především podmanivá krajina Českého krasu. Jeho matka pocházela z obce Řisuty na úpatí malebného Džbánů a její zájem o poznávání lze ilustrovat tím, že ručně přepsala celou kroniku této obce. Otec byl zahradníkem a rodina se záhy přestěhovala do Českého krasu, pod starobylý hrad Karlštejn. Žili v domě, který je dnes památkově chráněn – na jeho štítu jsou sgrafita od Mikoláše Alše. Během dětství Jiřího ovlivnilo přátelství s Radvanem Horným, který byl o necelé tři roky starší (Obr. 1). Právě tento později významný přírodovědec a karlsštejnský rodák seznámil Jiřího s charismatickým, leč velmi svérázným badatelem Českého krasu, Jaroslavem Petrbohem (Obr. 2, 3). Jejich společné vycházky stojí na počátku Jiřího odborné práce. Petrbohem po něm dokonce pojmenoval jednu jeskyni ležící nedaleko Litně (Jeskyně Na Mramoru, zvaná též Jirkovská). Matka se bála pouštět Jiřího s Petrbohem samotného a díky tomu známe řadu fotografií, na kterých je zachycena tato neobvyklá badatelská trojice. Její přítomnost měla ještě jeden podstatný praktický význam; velké krajíce chleba namazané sádlem byly základním proviantem, který oceňoval i Petrbohem. Častou společně navštěvovanou lokalitou byl lom Kobyla u Koněprus, místo posledního velkého Petrbohova výzkumu. Jiří patřil k těm, kteří vydrželi se svérázným Petrbohem spolupracovat nejdéle, většina jiných kolegů od něho záhy utekla. Jiří Petrbohův odborný přínos a význam pro výchovu poválečné geologické generace vždy hájil. Během gymnaziálních studií v Berouně patřil k Jiřího vyučujícím i Josef Vladyka, autor rozsáhlé monografie o historii Berouna.

Dalším z těch, kteří Jiřího ovlivnili v rozhodnutí věnovat celý život geologii pokravných útvarů a kvartérní malakozoologii, byl o deset let starší Vojen Ložek, s nímž strávil rovněž množství času při společných výzkumech i jako nebojácny řidič na tehdy ještě nezpevněných cestách v odlehlých oblastech celého Československa (Obr. 4–8). Jiří se také stal *de facto* bibliografem Vojena Ložka. Ironií osudu zemřel krátce poté, co mu jeho vnučka Alžběta sehnala poslední tři separáty, které chyběly do kompletního souboru Ložkových prací. Jejich „odborným hřištěm“ se postupně stalo celé tehdejší Československo. Jiřího srdeční oblastí ale zůstával vždy Český kras, který si v jedné době dokonce s Vojenem Ložkem neformálně „rozdělili“. Jiří měl pravý břeh Berounky a Vojen levý břeh Berounky, což víceméně dodržovali. A opět, snad osudově, dělily pouhé tři dny odchod obou dlouholetých kolegů a přátel. Vojen Ložek odešel tři dny po Jiřím.

Českému krasu zůstal Jiří věrný po většinu svého života. Jeho diplomová práce (1958) se týkala sedimentů dnes bezvodé ploché části údolí u Měňan – tzv. Měňanského jezera, kterou během holocénu zaplnilo souvrství vápnitých uloženin. Později zpracoval i další výskyty podobných holocenních jezerních sedimentů v jihozápadní části Českého krasu (Obr. 9). Ve stejném roce nastupuje do tehdejšího Ústředního ústavu geologického (dnešní Česká geologická služba). Zde se Jiří soustředil hlavně na základní data malakologických nálezů, popřípadě i větší jednotlivé akce jako třeba Přezletice. Z té doby pochází mocný svazek jednotlivých posudků, který je dnes součástí rozsáhlé československé malakologické databáze. Vynikal soupisy místních nálezů, zvláště z Českého krasu nebo Pálavy. V roce 1994 přechází na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy.

Deset let studia kvartérních vápenců zúročil v monumentální rigorózní práci „Kvartérní vápence Československa“

(1969, 640 stran a více než 600 detailně popsaných lokalit; dílo, které v této tematice a rozsahu dosud nebylo překonáno; v tištěné podobě vyšlo v *Antropozoiku* na 236 stranách s bohatou obrazovou přílohou). Naše kvartérní geologie tak vlastní jedinečné dílo, jaké podle dostupných údajů nemá obdoby ani v zahraničí.

Během práce v Ústředním ústavu geologickém se Jiří podílel na tvorbě 28 listů geologických map (u některých byl redaktorem) a hojně spolupracoval s archeology v Praze, Brně a Košicích. V odboru kvartéru působil řadu let jako zástupce vedoucího. Studium kvartéru se zabýval z mnoha hledisek, byl členem redakční rady ústavního periodika, *Věstníku Ústředního ústavu geologického*, a působil jako člen holocenní a stratigrafické podkomise INQUA. Na dlouhodobé stáži pobyl v Bavorsku a výzkumy dělal i v Rakousku.

Jiří se věnoval i popularizaci a celá generace mladých přírodovědců se s chutí začetla do publikací, na kterých se podílel, jako je například *Geologická minulost České republiky*, či vynikajícího obrazového průvodce *Neživá příroda Prahy a jejího okolí*, vydaného nakladatelstvím Academia, jehož sestavením jej pověřil Josef Klomínský. Zpočátku z tohoto velmi nesnadného úkolu neměl velkou radost, ono udržet na uzdě tolik spoluautorů není rozhodně snadné, nakonec ale vznikla velmi kvalitní a užitečná publikace, na kterou může být jako editor právem hrdý. Projevila se zde jeho typická pracovitost a pečlivost, vlastností, které ho provázely celý život.

Jiří Kovanda zakončil svou kariéru vskutku příkladně. Svě sběry i průvodní materiály poskytl do muzejních sbírek Národního muzea v Praze a základních databází kvartérních měkkýšů, které spravujeme na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Udělal tak velmi příkladně to, co málokterý badatel: nenechal po sobě nepořádek.

Bude nám chybět.

Bibliografie Jiřího Kovandy

- KOVANDA J., 1951: Dva noví měkkýši pro řeku Berounku. – Časopis Národního muzea, Oddíl přírodovědný, 118–119: 123.
- KOVANDA J., 1952: Je rýžové koště opravdu z rýže? – Vesmír, 31(9): 268.
- KOVANDA J., 1953: Nové naleziště hladovky *Zebrina detrita* Müller v Čechách. – Časopis Národního muzea, Oddíl přírodovědný, 122(1): 102–103.
- KOVANDA J., 1953: Nový měkkýš z Čech: *Vertigo antivertigo* Draparnaud var. *undecimdentata* var. n. – Časopis Národního muzea, Oddíl přírodovědný, 122(2): 216.
- KOVANDA J., 1954: Měkkýši prosevu údolí Kačáku mezi Hostimí a Janem pod Skalou. – Časopis Národního muzea, Oddíl přírodovědný, 23(2): 231.
- KOVANDA J., 1956: Předběžná zpráva o výzkumu sladkovodních křídy u Měňan. – Antropozoikum, 9(1955): 401–405.
- KOVANDA J., 1956: O skalaridních a anomálních formách ulit některých našich plžů. – Vesmír, 35(4): 139–141.
- KOVANDA J., 1959: Jak pracuje Osvětová beseda při MNV Karlštejn pro ochranu Karlštejnské rezervace. – Ochrana Přírody, 14(1): 12.
- KOVANDA J., 1961: O výskytu spraší s měkkýši faunou v Boskovické brázdě. – Antropozoikum, 9(1959): 337–339.
- KOVANDA J., 1961: Zpráva o mapování základových púd v roce 1960. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1960: 183–184.

Obr. 1. Radvan Horný (vpravo, s kladívkem) s Jiřím Kovandou v dětských letech při sběru zkamenělin na „Vráse M“ proti mostu v Karlštejně v roce 1945 nebo 1946. Foto: G. Baeckeroot.

Fig. 1. Radvan Horný (on the right, with a hammer) with Jiří Kovanda in their childhood when collecting fossils on the "Vrása M" opposite the bridge in Karlštejn in 1945 or 1946. Photo by G. Baeckeroot.

- KOVANDA J., 1962: Výzkum ložiska sladkovodních kříd, travertínů a slatin „Malina“ u Měňan, okres Beroun. – Antropozoikum, 10(1960): 61–74.
- KOVANDA J., 1962: Ze studijního zájezdu do Rakouska. – Geologický průzkum, 4(3): 93–94.
- KOVANDA J., 1962: Ložiska sladkovodních kříd, pěnoveců a slatin v jihozápadní části Českého krasu. – Geologický průzkum, 4(4): 97–98.
- KOVANDA J., 1962: Speleologický kroužek při Koněpruských jeskyních. – Geologický průzkum, 4(5): 158.
- KOVANDA J., 1962: Zpráva o mapování kvartéru na listu Beroun. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1961: 250–252.
- KOVANDA J., 1962: Mapování základových púd na listech 1: 25 000, list Hudlice a Beroun. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1961: 252–253.
- KOVANDA J., 1963: Fossilní člověk od Svitávky. – Geologický průzkum, 5: 3.
- KOVANDA J., 1963: *Pomatias elegans* (Müller) im Postglazial bei Opava (Troppau, Schlesien). – Mitteilungen der Zoologischen Gesellschaft, 3: 36–37.
- KOVANDA J., 1963: Příspěvek k poznání kvartéru jihozápadní části Českého krasu. – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 1: 7–17.
- KOVANDA J., 1963: Zpráva o mapování kvartéru na území listu Beroun za rok 1962. – Zprávy o geologických výzkumech

Obr. 2. J. Petrbok a J. Kovanda (v rádiovce) s dělníky, objeviteli Koněpruských jeskyní, u vstupu u výtahu.
Fig. 2. J. Petrbok and J. Kovanda (with the beret) with workers, explorers of Koněprusy Caves, at the entrance by the elevator.

- v roce 1962: 262–263.
- KOVANDA J., 1963: K biostratigrafickému výzkumu čs. kvartéru za r. 1962. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1962: 279–280.
- KOVANDA J., 1964: Stratigrafické studie mladokvartérních limnických sedimentů v Opavě-Kateřinkách. – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 2: 85–111.
- KOVANDA J., 1964: Zpráva o mapování kvartéru na listu Beroun v roce 1963. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1963: 311–312.
- KOVANDA J., 1964: Kvartérní sladkovodní vápence Československa – suroviny pro zemědělství, průmysl a export. I. – Geologický průzkum, 6(11): 323–325.
- KOVANDA J., 1964: Kvartérní sladkovodní vápence Československa – suroviny pro zemědělství, průmysl a export. II. – Geologický průzkum, 6(12): 355–357.
- KOVANDA J., 1965: Svahoviny puklinové krasové kapsy pod „Jeskyň nad Kačákem“. – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 3: 87–100.
- KOVANDA J., 1965: Quaternary carbonate sediments from Czechoslovakia and their significance for detailed biostratigraphic investigations. – Abstracts Int. Assoc. Quat. Res., 7 Int. Congr., General Sess., Colorado, USA, 273.
- KOVANDA J., 1966: Zpráva o mapování kvartéru na listu Beroun v r. 1964. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1964: 369–370.
- KOVANDA J., 1966: Biostratigrafický výzkum československého kvartéru v r. 1964. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1964: 371–372.
- KOVANDA J., 1966: Exkurze po mladokvartérních lokalitách Německé demokratické republiky. – Geologický průzkum, 8(5): 175.
- KOVANDA J., 1966: Sedmý kongres Mezinárodní asociace pro výzkum kvartéru. – Geologický průzkum, 8(1): 32–33.
- KOVANDA J., 1966: Až v Americe. – Geologický průzkum, 8: 2.
- KOVANDA J., 1966: O geologii na severoamerických universitách a v museích. – Geologický průzkum, 8(6): 209–210.
- KOVANDA J., 1966: Zpráva o mapování kvartéru na listu Beroun za rok 1965. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1965: 286–287.
- KOVANDA J., 1966: Paleomalakozoologický výzkum čs. kvartéru v roce 1965. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1965: 292–293.
- KOVANDA J., 1966: Les sédiments carbonatés quaternaires de la Tchécoslovaquie et leur signification pour les études biostratigraphiques détaillées. – Quaternaria, 8: 211–216.
- KOVANDA J., 1967: O návštěvě některých významných kvartérních lokalit v NDR. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 42(1): 71–73.

Obr. 3. Plavení vzorků z výkopu B. Klímy 1948, u síta je Jaroslav Petrbok, Jiří Kovanda klečí. Dolní Věstonice. Foto: B. Klíma.
Fig. 3. Floating samples from the excavation of B. Klíma 1948, Jaroslav Petrbok with the sieve and Jiří Kovanda kneeling. Dolní Věstonice. Photo by B. Klíma.

- KOVANDA J., 1967: Před kongresem. – *Geologický průzkum*, 8: 8.
- KOVANDA J., 1967: in ŠIBRAVA V. et al.: Quaternary of the Bohemian Massif and the Carpathian Foredeep. Guide to Excursion 25 AC, Czechoslovakia. Int. geol. Congress, XXIII. Sess., 1–40. (spolupráce na průvodci).
- KOVANDA J., 1967: in BOUČEK B. et al.: Significant Paleontological Localities in Czechoslovakia. Guide to Excursion 30 AC, Czechoslovakia. Int. geol. Congress, XXIII. Sess., 1–43. (spolupráce na průvodci).
- KOVANDA J., 1968: Nové významné nálezy pleistocenních měkkýšů z Předmostí u Přerova. – *Sborník geologických věd, Antropozoikum*, 5: 33–60.
- KOVANDA J., & HEJDOVÁ D., 1968: Plastiky z travertinu. – *Geologický průzkum*, 10: 1.
- KOVANDA J., 1968 (recenze): *Sborník geologických věd, Řada A: Antropozoikum*, sv. 4. – *Geologický průzkum*, 10(4): 141–142.
- KOVANDA J., 1968: Průběh mapování kvartéru na listu Beroun. – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1966*: 344–345.
- KOVANDA J., 1968: Zpráva o paleomalakozoologickém výzkumu Československého kvartéru v roce 1966. – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1966*: 350–353.
- KRÁLÍK F. & KOVANDA J., 1968: Zpráva o mapování a výzkumu kvartérních sedimentů na listu Hořovice v roce 1968. – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1968*: 245–248.
- KOVANDA J., 1969: Zpráva o výzkumu kvartéru Barrandienu za rok 1967. – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1967*: 271–272.
- KOVANDA J., 1969: Biostratigrafický výzkum československého kvartéru (paleomalakozoologie) v roce 1967. – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1967*: 294–295.
- KOVANDA J., 1969: Holocene. Studies of fossil molluscs. – In: ŠIBRAVA V., FEJFAR O., KOVANDA J., VALOCH K.: Quaternary in Czechoslovakia (History of investigations between 1919–1969). – *Academia*, 149 pp.
- KOVANDA J., 1969: Beitrag zum Stand der paläolimnologischen Forschungen aufgrund fossiler Mollusken auf dem Gebiet der Tschechoslowakei. – *Mitt. Int. Verein. Limnol.*, 17: 262–268.
- KOVANDA J., 1969: Fossile Mollusken aus den Ablagerungen der Kůlna-Höhle. – In: VALOCH K., PELÍŠEK J., MUSIL R., KOVANDA J., OPRAVIL E.: Die Erforschung der Kůlna-Höhle bei Sloup im Mährischen Karst (Tschechoslowakei). – *Quartär*, 20: 21–25.
- KOVANDA J., 1970: Ložiska kvartérních vápenců v Československu. – *Geologický průzkum*, 12(2): 59–62.
- KOVANDA J., 1971: Kvartérní vápence Československa. – *Sborník geologických věd, Antropozoikum*, 7: 7–236.
- KOVANDA J., 1972: Die alten Weichtiersammlungen aus der Lokalität Stránská skála bei Brno. Stránská skála I (1910–1945). – *Anthropos*, 20: 19–20.
- KOVANDA J., 1972 (recenze): *Československý kras, Academia*, roč. 20. – *Věstník Ústředního Ústavu geologického*, 47(5): 319–320.
- KOVANDA J., 1973 (recenze): *Československý kras, Academia*, roč. 21. – *Věstník Ústředního Ústavu geologického*, 48(1): 39–40.
- KOVANDA J., 1973: Výzkumy výplně Chlupáčovy sluje u Koněprus. – *Sborník geologických věd, Antropozoikum*, 9: 131–148.
- KOVANDA J., 1973: Těžba travertinů a pěnoveců v severním Ma-

Obr. 4. Jiří Kovanda (vlevo) a Vojen Ložek při plavení vzorků metodou „moto-floto“, tedy přímo postupným rozplavováním v terénu, někdy v padesátých letech.

Fig. 4. Jiří Kovanda (left) and Vojen Ložek during floating of samples using the “moto-floto” method, i.e. directly by gradual floating in the terrain, sometime in the fifties.

Obr. 5. Vojen Ložek a Jiří Kovanda (vpravo) po delší době strávené v terénu, 1960.

Fig. 5. Vojen Ložek and Jiří Kovanda (right) after a long field trip, 1960.

Obr. 6. Vojen Ložek a Jiří Kovanda (vpravo) u Kubrychtovy boudy v Českém krasu, 2002. Foto: L. Juříčková.
Fig. 6. Vojen Ložek and Jiří Kovanda (right) at Kubrychtova bouda in the Bohemian Karst, 2002. Photo by L. Juříčková.

- d'arsku. – Geologický průzkum, 15(3): 90.
- KOVANDA J., 1973 (recenze): Československý kras, Academia, roč. 22. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 48(4): 205–206.
- KOVANDA J., 1973 (recenze): Československý kras, Academia, roč. 23. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 48(5): 317–318.
- KOVANDA J., 1974 (recenze): V. Ložek: Příroda ve čtvrtohorách. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 49(2): 127–128.
- SMOLÍKOVÁ L. & KOVANDA J., 1974: Kvartérní profil u Lochkova západně od Prahy. – Sborník geologických věd, Antropozoikum 10: 73–89.
- KOVANDA J., 1974: Bemerkungen zur Geologie der Süßwasserkalke Nordungarns. – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 10: 91–109.
- KOVANDA J., 1974 (recenze): Československý kras, Academia, roč. 24. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 49(5): 297–298.
- KOVANDA J., 1975 (recenze): MOLDAN B. et al.: Geologie a životní prostředí. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 50(4): 236–240.
- KOVANDA J., 1976 (recenze): Československý kras, Academia, roč. 25. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 51(2): 97–98.
- KOVANDA J., 1976: Zasedání holocenní komise INQUA v roce 1975. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 51(3): 191–192.
- KOVANDA J., 1976 (recenze): Československý kras, Academia, roč. 26. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 51(5): 313–314.
- KOVANDA J., 1976: Malakozoologische Funde. – In: VALOCH K. et al.: Die altsteinzeitliche Fundstelle in Brno-Bohunice. – Stud. Archeol. Ust. ČSAV v Brně, 4(1): 79 pp.
- KOVANDA J., ZEMAN A. & HAVLÍČEK P., 1977: Zasedání holocenní komise INQUA v roce 1976. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 52(2): 127–128.
- BLÜML A. & KOVANDA J., 1977: Nález křišťálu z lomu Kosov u Berouna. – Český Kras, 2: 21–28.
- SMOLÍKOVÁ L. & KOVANDA J., 1979: K vývoji holocénu v Českém krasu. – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 12: 163–186.
- FEJFAR O., KOVANDA J. & FRIDRICH J., 1979: Zur Geschichte der Forschungen und zum gegenwärtigen Stand der Arbeiten auf dem Fundort. – In: ŠIBRAVA V. et al.: Erforschung der Pleistozänablagerungen auf dem Hügel Zlatý kopec bei Přezletice (NO Rand von Prag). I. Teil. – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 12: 59–69.
- KOVANDA J., 1979: Paläomalakozoologie. – In: ŠIBRAVA V. et al., ibidem: 89–95.
- KOVANDA J., 1979: Schlußfolgerungen. – In: ŠIBRAVA V. et al., ibidem: 130–134.
- KOVANDA J., 1979: The snail *Vertigo heldi* (Clessin, 1877) from the base of the youngest loesses of Dolní Věstonice (Southern Moravia). – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 54(2): 119–122.
- HAVLÍČEK P. & KOVANDA J., 1980: Pracovní zasedání a exkurze Eurosibiřské subkomise INQUA pro výzkum holocénu a Mezinárodního geologického korelačního programu IGCP č. 158

Obr. 7. Jiří Kovanda (vpravo) s Vojenem Ložkem na Kodě, 2008. Foto: L. Juříčková.

Fig. 7. Jiří Kovanda (right) with Vojen Ložek in Koda (Bohemian Karst), 2008. Photo by L. Juříčková.

- ve Francii. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 55(5): 318–320.
- KOVANDA J., 1981: Jaroslav Petrbok – svérázný badatel. – Stalagmit, Sborník prací ke 100. výročí narození J. Petrboka: 3–6.
- KOVANDA J., 1981: TERICÉR. – In: Havlíček V. (ed.), Vysvětlivky k základní geologické mapě ČSSR 1:25 000, list 12-414 Černošice, 45–46. Ústřední ústav geologický, Praha.
- KOVANDA J., 1981: Význam Jaroslava Petrboka pro československou malakozoologii. – Stalagmit, Sborník prací ke 100. výročí narození J. Petrboka: 6–8.
- KOVANDA J., 1982 (recenze): OLDŘICH FEJFAR: Od trilobita k člověku. Albatros. – Geologický průzkum, 24(3): 94.
- KOVANDA J., SMOLÍKOVÁ L. & FEJFAR O., 1982: Erforschung des Basal teils einer pleistozänen Schichtenfolge am Hang der Kurovice Klippe (Mittelmähren). – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 14: 29–55.
- KOVANDA J., 1982: Pleistocénní měkkýši Brněnské kotliny. – Studia geographica, 80: 181–201.
- SMOLÍKOVÁ L. & KOVANDA J., 1983: Die Bedeutung der pleistozänen Sedimente des Fundortes Růženin dvůr (Brno-Židenice II) für die Stratigraphie des Brno-Beckens. – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 15: 9–38.
- KOVANDA J., 1983: Holozäne Süßwasserkalke und ihre Bedeutung für die Gliederung der Flußablegerungen in der Tschechoslowakei. – Geol. Jb., A 71: 285–289.
- JERZ H., ULRICH R., SALGER M. & KOVANDA J., 1983: Die Schieferkohle vorkommen von Grossweil und Schweiganger. – Geologica baver., 84: 47–68.
- KOVANDA J., 1983: In: JERZ H. et al.: Führer zu den Exkursionen der Subkommission für Europäische Quartärstratigraphie von 13. bis 20. September 1983 im Nördlichen Alpenvorland und im Nordalpen gebiet (Bayern, Tirol, Salzburger Land, Oberösterreich). Symposium „Würm-Stratigraphie“, München 1983, INQUA, Stratigr. Commiss., Subcommiss. on Europ. Quat. Stratigraphy, 1–228.
- KOVANDA J., 1983 (spoluautor hesel): Encyklopedický slovník geologických věd, I. a II. díl. Academia, Praha.
- KOVANDA J., 1984: Terciér. Kvartér. – In: KOVANDA J. et al.: Vysvětlivky k základní geologické mapě ČSSR 1: 25 000 12-412 Rudná. – Ústřední Ústav Geologický: 52–58.
- KOVANDA J., 1984: Ke kvartéru na listech 13-133 Úvaly a 12-411 Beroun. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1984: 112–113.
- KOVANDA J. & TYRÁČEK J., 1984: Dokumentace starého kvartéru v zářezu dálnice D-5 u Berouna. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1984: 113–115.
- KOVANDA J., 1985: Kvartér. – In: HAVLÍČEK V. et al.: Vysvětlivky k základní geologické mapě ČSSR 1: 25 000 12-431 Hostomice. – Ústřední ústav geologický: 37–40.
- KOVANDA J., 1985: Mollusken holozäner Kalksinterbildungen bei Wayarn, südöstlich von München, Erläuterungen zum Geol. Karte von Bayern 1: 25 000 Blatt Nr. 8036 Otterfing und zum Blatt Nr. 8136 Holzkirchen. – Bayer. Geol. Landesamt, 87–91.
- KOVANDA J., 1985: Fosilní plži. – In: CZUDEK T., HAVLÍČEK P., KOVANDA J.: Paleogeografický výzkum náplavového kužele jv. od Boršic u Buchlovic. – Časopis pro mineralogii a geologii, 30(2): 194–195.
- KOVANDA J., 1985: Dosavadní nálezy kvartérních měkkýšů Pála-

Obr. 8. Jiří Kovanda (vlevo) s Vojenem Ložkem v Údolí děsů na Kodě v Českém Krasu, 2008. Foto: L. Juříčková.
Fig. 8. Jiří Kovanda (left) with Vojen Ložek in Údolí děsů Valley in Koda (Bohemian Karst), 2008. Photo by L. Juříčková.

- vy a jejího okolí (jižní Morava). – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 16: 9–20.
- HAVLÍČEK P. & KOVANDA J., 1985: Nové výzkumy kvartéru v okolí Pavlovských vrchů. – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 16: 21–59.
- KOVANDA J., 1985: Významné životní jubileum RNDr. Vojena Ložka, DrSc. – Bohemia centralis, 14: 243–273.
- KOVANDA J., 1986: Terciér. Kvartér. – In: HAVLÍČEK V. et al.: Vysvětlivky k základní geologické mapě ČSSR 1: 25 000 12-414 Černošice. – Ústřední Ústav geologický: 45–52.
- KOVANDA J. & HERCOGOVÁ J., 1986: Druhé „chronologické paradoxon“ v Kruhovém lomu u Srbska. – Český Kras, 12: 59–62.
- KOVANDA J., 1987: Kvartér. – In: KRÍŽ J. et al.: Vysvětlivky k základní geologické mapě ČSSR 1: 25 000 13-133 Úvaly. – Ústřední Ústav geologický: 32–36.
- KOVANDA J. & STRAKA J., 1987: Kvartér. – In: STRAKA J. et al.: Vysvětlivky k základní geologické mapě ČSSR 1: 25 000 12-244 Praha východ. – Ústřední Ústav geologický: 27–30.
- KOVANDA J., 1987: Terciér. Kvartér. – In: HAVLÍČEK V. et al.: Vysvětlivky k základní geologické mapě ČSSR 1: 25 000 12-411 Beroun. – Ústřední Ústav geologický: 54–59.
- KOVANDA J., 1987: Terciér. Kvartér. – In: CHLUPÁČ I. et al.: Vysvětlivky k základní geologické mapě ČSSR 1: 25 000 12-413 Králův Dvůr. – Ústřední Ústav geologický: 49–59.
- KOVANDA J., 1987: Postglaciál u Kobeřic na severní Moravě. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 62(3): 143–155.
- KOVANDA J., 1987: Ke stratigrafii dvou významných kvartérních lokalit od Dobrkovic v Českého Krumlova. – Časopis pro mineralogii a geologii, 32(2): 149–159.
- KOVANDA J., 1987: Zum Alter der Kalksinterbildungen (Dauche) im Ried-Graben nördlich Puppling. Erläuterungen zur Geol. Karte von Bayern 1: 25 000, Blatt Nr. 8034 Starnberg Süd. – München: 64–68.
- MOLDAN B., CÍCHA I., BEDNÁŘ J., ČADEK J., JETEL J., KOVANDA J., OPLETAL M., POKORNÝ J., TOMÁŠEK M., VESELÝ J., VOLŠAN V., ZEMAN M. & ZIKMUND J., 1987: 1: 50 000 Maps of the Natural Environmental Potential of the CSSR. – In: Mineral resources extraction, environmental protection and land-use planning in the industrial and developing countries, ARUD P. & LÜTTIG G. W. (eds) Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, pp. 183–191.
- KOVANDA J., 1987: Zur Bildungsdynamik und Faziesdifferenzierung terrestrischer Quartärsblagerungen in extreglazialen Gebieten. – Sborník geologických věd, Antropozoikum, 18: 103–157.
- KOVANDA J., TYRÁČEK J. & FRIDRICH J., 1988: Early Pleistocene continental sediments west of Prague. – Věstník Ústředního Ústavu geologického, 63(2): 81–90.
- HERCOGOVÁ J. & KOVANDA J., 1988: Nález středního turonu u Tetína (12-413 Králův Dvůr). – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1985: 55–57.
- KOVANDA J., 1988: K paleomalakozoologickému výzkumu ČR. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1985: 108–109.
- KOVANDA J., 1989: K paleomalakozoologickému výzkumu kvartéru v roce 1986. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1986: 84–86.
- HAVLÍČEK P. & KOVANDA J., 1989: Kvartérní sedimenty v okolí Strání (35-12). – Zprávy o geologických výzkumech v roce

Obr. 9. Jiří Kovanda pod Nesvačilskou vyvěračkou v Českém krasu, 2002. Foto: L. Juříčková.

Fig. 9. Jiří Kovanda under the Nesvačily spring in the Bohemian Karst, 2002. Photo by L. Juříčková.

- 1987: 42–43.
- KOVANDA J., 1989: Fossile Mollusken in Kalksinterbildung (Dauchen) am Lech Ufer östlich von Hurlach (nördlich Landsberg / Lech). – *Eiszeit alter u. Gegenwart*, 39: 33–41.
- KOVANDA J., 1989: Půdní mapy. – In: *Sedmdesát let geologické služby v Československu. – Ústřední ústav geologický: 22–24.*
- TYRÁČEK J. & KOVANDA J., 1989: The Beroun highway – a new key profile for the continental Lower Pleistocene in Central Europe. – *Sborník geologických Věd, Antropozoikum*, 20: 9–37.
- KOVANDA J., 1991: The significance of the Lower Pleistocene sedimentary Complex of the Beroun highway. – *Sborník geologických Věd, Antropozoikum*, 20: 129–142.
- HAVLÍČEK P. & KOVANDA J., 1991: Kvartérní uloženiny na území listů 35-11 Veselí n. Moravou a 35-12 Strání. – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1989*: 68–71.
- KOVANDA J., 1991: Nové biostratigrafické výzkumy v některých kvartérních sedimentech Československa a Spolkové republiky Německa. – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1989*: 116–118.
- KOVANDA J., 1991: Molluscs from the section with the skeleton of upper paleolithic man at Dolní Věstonice. – In: *Dolní Věstonice II, western slope. Ét. Rech. archéol. Univ. Liège*, 54: 89–96.
- KOVANDA J., 1993: Výzkum významných pleistocenních lokalit Brno-Stránská skála, Sedlec a Hôrka-Sv. Ondrej (24-43 Šlapanice, 34-23 Břeclav, 27-34 Kežmarok). – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1991*: 84–87.
- KOVANDA J., 1993: Zur Geologie der Travertinkuppe von Hôrka-Ondrej bei Poprad. – In: KAMINSKÁ L., KOVANDA J., LOŽEK V., SMOLÍKOVÁ L.: *Die Travertinfundstelle Hôrka-Ondrej bei Poprad, Slowakei. – Quartär, Bonn, Bd. 43/44*: 103–105.
- KOVANDA J., 1993: O slatinách u Rynholce, profilu svahovin v Karlštejně a o sprašových sériích ve Strenzendorfu a Kremsstřelnice (Dolní Rakousko). On peats near Rynholec, on a section through slope sediments at Karlštejn and on loess series et Strenzendorf and Krems-Schießstätte (Lower Austria). – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1992*: 57–58.
- KOVANDA J., 1994: O fosilních měkkýších některých sprašových profilů v Dolním Rakousku. Fossil molluscs from some Lower Austrian loess sections. – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1993*: 51–52.
- HAVLÍČEK P., SMOLÍKOVÁ, L. KOVANDA, J. & BRÍZOVÁ E., 1994: Loess complex near Sedlec (Southern Moravia). Sprašový komplex u Sedlce (jižní Morava). – *Sborník geologických věd, Antropozoikum*, 21: 5–18.
- KOVANDA J., 1994: Depositional dynamics on flood-plains. Sedimentační dynamika v nivách. Holocene floodplain of the Elbe river. – *Geol. Institut Acad. Sci. Czech Rep.*: 89–97.
- KOVANDA J. & CHLUPÁČ I., 1995: Geologické poměry Prahy. In: *Přehledná geologická mapa Prahy a okolí 1: 100 000. 3 str. Český geologický ústav Praha. Geological setting of Prague-Explanation of the geological map of Prague in scale 1: 100 000. ISBN 80-70 185-1.*
- KOVANDA J., 1995: Bericht 1993 und 1994 über die Bearbeitung fossiler Mollusken aus ausgewählten Lobkomplexen auf den Blättern 21 Horn, 22 Hollabrunn und 38 Krems. *Zprávy o zpracování fosilních měkkýšů z vybraných sprašových komplexů na listech 21 Horn, 22 Follabrunn a 38 Krems 29 roky 1993 a 1994.* – *Jb. Ceol. Bundesanst.*, 138(3): 563–565. Wien. ISSN 0016-7800.
- KOVANDA J., 1995: Revision of fossil molluscs of the upper part of the talus cone profil at the Stránská skála Hill near Brno. Revize fosilních měkkýšů svrchní části svahového kuzele na Stránské skále u Brna. – *Anthropos*, 26: 127–136. Brno. ISBN 80-7028-070-0.
- KOVANDA J., 1995: Palaeomalacoanalysis of the lower part of the talus cone profile at the Stránská skála Hill near Brno. Paleomalakologická analýza spodní části profilu svahového kuzele u

Obr. 10. Jiří Kovanda na Kodě u mlýna, 2009. Foto: L. Juříčková.

Fig. 10. Jiří Kovanda at the Koda Mill (Bohemian Karst), 2009. Photo by L. Juříčková.

Stránské skály u Brna. – *Anthropos*, 26: 137–144. Brno. ISBN 80-702 070-0.

KOVANDA J., 1995: Fossilní měkkýši dalších sprašových profilů v Dolním Rakousku. Fossil molluscs from others lower Austrian loess sections. – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1994*, 67–68.

KOVANDA J., SMOLÍKOVÁ L. & HORÁČEK, I. 1995: New data on four classic loess sequences in Lower Austria. Revize čtyř klasických sprašových profilů v Dolním Rakousku. – *Sborník geologických věd, Antropozoikum*, 22: 63–85.

KOVANDA J., SMOLÍKOVÁ L., FORD D. C., KAMINSKÁ L., LOŽEK V. & HORÁČEK I., 1995: The Skalka travertine mound at Hôrka-Ondrej near Poprad Slovakia. Výzkum travertinové kupy Skalka v Horce-Ondreji u Popradu (Slovensko). – *Sborník geologických věd, Antropozoikum*, 22: 173–740.

KOVANDA J., 1995: Stop 14: Stránská skála; Stop 15: Kůlna cave. – In: Quaternary field trips in Central Europe, Vol. 1, 5: Czech-Slovakian Traverse, 258–261, INQUA Congress Berlin, August 2010, 1995.

KOVANDA J., 1995: Malacofauna. – In: VENCL S.: Hostim-Magdalenien in Bohemia. – *Památky archeologické, Supplementum* 4: 202–203.

BRÍŽOVÁ E., HAVLÍČEK P. & KOVANDA J., 1997: Kvartérně geologické a paleontologické výzkumy na jižní Moravě. – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 1996*: 14–18.

KOVANDA J., 1997: Významný mezník naší paleopedologie. – *Věstník Českého geologického ústavu*, 72(4): 365–366.

KOVANDA J., 1998: K těžbě koněpruských vápenců na cement. Těžba a zpracování vápenců v Českém krasu a životní prostředí. – *Děti Země*, 21–22.

KOVANDA J., 1998: O spolupráci archeologů s geology. – *Archeologické rozhledy*, 50: 645–655.

KOVANDA J. et al. (ed.), 2001: Neživá příroda Prahy a jejího okolí. – *Academia a Český geologický ústav*, 216 pp. ISBN 80-200-0835-7, 80-7075-515-6.

CHLUPÁČ I., BRZOBHATÝ R., KOVANDA J. & STRÁNÍK Z., 2002: Geologická minulost České republiky. – *Academia*. 436 pp. ISBN 80-200-0914-0.

KOVANDA J., 2002: Jaroslav Petrbok a objev Koněpruských jeskyní. – *Český kras*, 28: 19–26.

KOVANDA J., 2004: Střední holocén ve svahovinách v Karlštejně-Budňanech. – *Zprávy o geologických výzkumech 2003*: 65–68.

KOVANDA J. & ZIMA L., 2004: Mocné akumulace předkvartérních písků mezi obcemi Mořinou a Mořinkou. – *Český kras*, 30: 54–58.

KOVANDA J., 2005: Holocénní malakofauna dejekčního kužele v „Šanově koutě“ u Srbska (Český kras). – *Český kras*, 31: 11–14.

KOVANDA J., 2005: Překvapivě mocné uložení nejmladšího pleistocénu v šachtici Srb 1 v Srbsku (Český kras). – *Český kras*, 31: 15–18.

KOVANDA J., 2006: Pleistocénní měkkýši svrchní části defilé na svahu kurovického bradla (střední Morava). – *Zprávy o geologických výzkumech 2005*: 75–78.

KOVANDA J., 2006: *Fagotia* faunen und quadriglazialistisches stratigraphisches System des Pleistozäns in nördlichen Alpenvorland im Vergleich zu einigen klassischen. – *Antropozoikum*, 26: 5–37.

KOVANDA J., 2006: Umělý odkryv ve sprašové závěži při jv. úpatí kopce Damil (Kóta 396 m) na jz. okraji Tetína (Český kras). – *Český kras*, 32: 13–16.

KOVANDA J., 2007: Měkkýši pěti profilů ve sprašových závěžích Českého krasu. – *Český kras*, 33: 22–27.

KOVANDA J. & HORSÁK M., 2007: Měkkýši svahové kaskády pěnoveců, slínů a almů u Liptovské Lužné v Nízkých Tatrách. – *Zprávy o geologických výzkumech 2006*: 70–73.

KOVANDA J. & HORSÁK M., 2007: Subfossilní měkkýši ložiska slatin u Spišské Belé východně od Vysokých Tater. – *Zprávy o geologických výzkumech 2006*: 73–76.

KOVANDA J., 2010: Jan Fridrich a přírodovědecké chápání archeologie – In: *Ecce Homo – in memoriam Jan Fridrich*. – *Knižnice České společnosti archeologické, O.P.S., Praha*, 360 pp.

KOVANDA J. & JUŘIČKOVÁ L., 2010: Měkkýši pěnoveců v Kodě. – *Český kras*, 36: 5–29.

HARČÁR J. & KOVANDA J., 2011: Pleistocénní měkkýši od Remenin (Nízké Beskydy, východní Slovensko). – *Zprávy o geologických výzkumech v roce 2011*: 213–218.

VLAČÍKY M., MICHALÍK T., NÝVLTOVÁ FIŠÁKOVÁ M., NÝVLT D., MORAVCOVÁ M., KRÁLÍK M., KOVANDA J., PĚKOVÁ K., PŘICHYSTAL A. & DOHNALOVÁ A. 2013: Gravettian occupation of the Beckov Gate in Western Slovakia as viewed from the interdisciplinary research of the Trenčianske Bohuslavice – Pod Tureckom site. – *Quaternary International*, 294: 41–60. <https://doi.org/10.1016/j.quaint.2011.09.004>

KOVANDA J., 2015: Měkkýši holocénního ložiska „Měňanské jezero“ západně od Měňan (Český kras). – *Český kras*, 41: 5–12.

KOVANDA J., 2015: Holocénní měkkýši ložiska vápnitých slatin a almů mezi Málkovem a Suchomasty v poloze Na vodárně či V lukách (Český kras). – *Český kras*, 41: 13–15.

KOVANDA J., 2015: Ložisko vápnitých slatin, almů a pěnoveců jz. od Litně (Český kras). – *Český kras*, 41: 16–19.

KOVANDA J., 2016: Měkkýši holocénní lokality vápnitých slatin, almů a pěnoveců pod Domášovem jz. od Tetína (Český kras). – *Český kras*, 42: 27–30.

KOVANDA J., 2016: Střípky z mých vzpomínek na mládí Radvana Horného. – *Český kras*, 42: 74–76.

KOVANDA J., 2017: Ložisko almů, vápnitých slatin a pěnoveců na severozápadním okraji Nesvačil. – *Český kras*, 43: 13–22.

JUŘIČKOVÁ L., HORÁČKOVÁ J., JANSOVÁ A., KOVANDA J., HARČÁR J. & LOŽEK V., 2019: A glacial refugium and zoogeographic boundary in the Slovak eastern Carpathians. – *Quaternary Research*, 91: 383–398. <https://doi.org/10.1017/qua.2018.68>